ANALIZA IMPACTULUI SOCIAL AL MIGRAȚIEI FORȚEI DE MUNCĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI REPUBLICA MOLDOVA

Elena BĂDĂRĂU[52]
Boris COREȚCHI[53]

Rezumat: *Migrația forței de muncă poate aduce o serie de beneficii atât pentru țara de origine, cât și pentru cea de destinație, și pentru cei care migrează. Ea poate contribui la dezvoltarea și creșterea economică a ambelor state implicate. Cu toate că dreptul la suveranitate al statelor este recunoscut și fiecare stat își stabilește propriile politici migratorii, este crucial să ne concentrăm asupra necesității adoptării unor politici naționale coezive și cuprinzătoare pentru o gestionare eficientă a migrației de muncă și pentru protejarea lucrătorilor emigranți. Este esențial să se acorde o atenție deosebită eliminării dezavantajelor și discriminărilor întâmpinate de lucrătorii emigranți. Mai mult decât atât, problemele legate de mișcarea lucrătorilor emigranți dincolo de hotarele statului de origine nu pot fi abordate eficient atunci când statele acționează izolat. Prin urmare, cooperarea internațională în gestionarea migrației poate fi extrem de valoroasă în protejarea intereselor naționale.*

Cuvinte chee: forţă de muncă, management, lucrător-migrant, protecţia drepturilor şi libertăţilor lucrătorilor migranţi, măsuri politico-juridice, reglementări juridice internaţionale şi naţionale.

ANALYSIS OF THE SOCIAL IMPACT OF LABOR FORCE MIGRATION IN THE EUROPEAN UNION AND THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Abstract: *Labor migration can bring a series of benefits both to the country of origin and to the destination country, as well as to the migrants themselves. It can contribute to the development and economic growth of*

[52] Doctor, conferențiar universitar, Facultatea de Științe Economice, Departamentul Administrarea Afacerilor, el.badarau@gmail.com

[53] Doctor, conferențiar universitar, Facultatea de Științe Economice, Departamentul Administrarea Afacerilor, coretchi.boris@gmail.com

both states involved. Although the sovereignty of states is recognized and each state establishes its own migration policies, it is crucial to focus on the need for adopting cohesive and comprehensive national policies for effective management of labor migration and for protecting migrant workers. It is essential to pay special attention to eliminating the disadvantages and discrimination faced by migrant workers. Furthermore, issues related to the movement of migrant workers beyond the borders of the state of origin cannot be effectively addressed when states act in isolation. Therefore, international cooperation in managing migration can be extremely valuable in protecting national interests.

Keywords: labor force, management, migrant worker, protection of rights and freedoms of migrant workers, policy and legal measures, international and national legal regulations.

Introducere

Este recunoscut faptul că migrația a devenit un fenomen global, cu care se confruntă statele din întreaga lume. Atât migrația internă, cât și cea internațională sunt strâns legate de complexitatea evoluțiilor din domenii precum politică, social, financiar, economic, ecologic și umanitar, la nivel micro și macrogeografic. Capacitatea de adaptare rapidă la aceste noi realități este crucială pentru țările implicate. Gradul de preocupare pentru găsirea unor soluții viabile variază de la țările de destinație, la cele de tranzit și, în cele din urmă, la țările de origine ale emigranților. În contextul globalizării și al schimbărilor socio-economice rapide, migrația devine din ce în ce mai complexă și mai presantă pentru toate statele implicate. Impactul său este simțit într-o gamă largă de domenii și necesită o abordare holistică și cooperativă pentru a gestiona eficient fluxurile migratorii.

Un aspect esențial al migrației este adaptabilitatea la noile realități. Statele trebuie să fie flexibile și să adopte politici și programe care să permită integrarea rapidă și eficientă a migranților în societatea gazdă. Aceasta implică nu doar aspecte legate de accesul la locuri de muncă și servicii sociale, ci și promovarea diversității culturale și combaterea discriminării și xenofobiei.

În plus, migrația are impact asupra politicilor sociale și economice ale

țărilor implicate. Statele trebuie să fie pregătite să facă față schimbărilor în domenii precum piața muncii, sistemul de sănătate, educația și infrastructura, pentru a răspunde nevoilor noi și diverse ale populației. Este esențial ca statele să coopereze pentru a aborda aceste probleme la nivel global și pentru a lua măsuri pentru reducerea efectelor negative asupra comunităților afectate.

În final, migrația necesită o abordare multidimensională și colaborativă între țările de destinație, de tranzit și de origine. Este important ca aceste state să lucreze împreună pentru a găsi soluții durabile și echitabile, care să protejeze drepturile omului și să promoveze dezvoltarea socio-economică pentru toți cetățenii, indiferent de originea lor.

Metodologia aplicată

În ceea ce privește reglementarea migrației forței de muncă la nivel național, este evident că aceasta asigură doar un nivel minim în acest domeniu și este imperfectă în raport cu cerințele naționale și internaționale. Un eveniment semnificativ în modernizarea politicii de migrație a Republicii Moldova a fost adoptarea de către Parlamentul acesteia a Legii privind migrația forței de muncă.[1] Legea în cauză se aplică cetățenilor străini și apatrizilor care sosesc pe teritoriul Republicii Moldova în scopul desfășurării unor activități temporare de muncă, precum și persoanelor fizice și juridice, indiferent de forma juridică a organizației și tipul de proprietate, autorităților administrației publice și cetățenilor Republicii Moldova care emigrează temporar în străinătate în scopul angajării în muncă.

Conform legii menționate, în Republica Moldova, imigrarea în scopuri de muncă a cetățenilor străini și/sau apatrizilor este posibilă în situațiile în care ocuparea locurilor de muncă vacante nu poate fi asigurată din resursele umane autohtone, conform prevederilor legii respective, altor acte normative și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Statul asigură, conform legislației în vigoare, protecția lucrătorilor imigranți fără discriminare pe criterii de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

În Republica Moldova, gestionarea migrației este realizată de către Biroul Migrație și Azil, organul central specializat, cu asistența altor structuri cum ar fi Ministerul Economiei, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, precum și Camera Licențierii.

Cu toate acestea, participarea partenerilor sociali precum sindicatele, patronatele și organizațiile neguvernamentale în acest proces este semnificativ subevaluată.

În cadrul eforturilor sporite ale Republicii Moldova de a garanta drepturile cetățenilor săi în străinătate și de a promova o implicare mai activă a statului în procesele de migrație legală, au fost încheiate mai multe acorduri bilaterale. Acestea vizează domenii precum migrația forței de muncă, protecția socială a lucrătorilor migranți și acorduri de readmisie. Instituțiile din Republica Moldova responsabile pentru acest domeniu cooperează cu organizațiile internaționale specializate în migrație, precum Organizația Internațională pentru Migrație, Organizația Internațională a Muncii și Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați. [2]

În lumina acestor aspecte, este important să formulăm și concluziile adecvate. Evaluăm că activitatea structurilor de stat în domeniul migrației de muncă este insuficientă. Există lipsuri în ceea ce privește statisticile reale pentru analizarea tendințelor și fluxurilor migratorii, precum și în ceea ce privește un mecanism eficient de colaborare între structurile statului implicate în politica de migrație a forței de muncă. De asemenea, cooperarea cu partenerii sociali și sectorul neguvernamental este deficitară. Propunem înființarea unui Comitet interministerial pentru migrația forței de muncă și stabilirea unor colaborări eficiente cu reprezentanțele diplomatice ale Republicii Moldova din străinătate, care ar putea prelua o parte din aceste responsabilități, în special pentru a satisface nevoile diasporei.

Inițiativele Uniunii Europene în gestionarea migrației forței de muncă se bazează pe mai multe elemente: parteneriate cu țările de origine, un sistem european comun în materie de azil, tratament echitabil pentru cetățenii țărilor terțe, și managementul fluxurilor migratorii. Printre măsurile adoptate în UE pentru administrarea fluxurilor migratorii se numără introducerea treptată a unui management integrat coordonat la frontiere și măsuri de combatere a imigrației ilegale.

Rezultatele investigație

În lumina celor menționate mai sus, este esențial ca politica Uniunii Europene privind migrația cetățenilor să adopte o viziune holistică și coerentă care să respecte drepturile emigranților, la fel ca și cele din țările de origine. În acest context, Uniunea Europeană trebuie să acționeze în

următoarele domenii:

- Este esențial să delimităm clar problema migrației de cea a securității. Această separare poate fi realizată printr-o coordonare puternică și o cooperare între diferitele sectoare care se ocupă de emigranți, inclusiv dezvoltarea, domeniul social și al muncii, educația și securitatea. De asemenea, UE ar trebui să se asigure că vocea emigranților este luată în considerare înainte de luarea oricărei decizii în acest sens.
- Țările din Europa de Sud-Est se confruntă cu o nevoie crescută de muncitori calificați. Fără a contesta dreptul la liberă circulație a persoanelor, politicile europene privind migrația forței de muncă ar trebui să evite încurajarea "exodului de creiere" și pierderii de capital uman calificat, în special în domeniile sănătății și educației. Inițiativele UE, precum propunerea pentru un card albastru, ar trebui să fie dezvoltate în strâns dialog cu țările din Europa de Sud-Est și în parteneriat cu organizațiile societății civile.
- Semnarea unor convenții de comun acord care să faciliteze mobilitatea internațională a muncitorilor ar trebui însoțită de investiții ale UE în accesul sporit la educație în țările de origine și îmbunătățirea condițiilor de muncă.
- Integrarea emigranților din Europa de Sud-Est în UE trebuie să se bazeze pe principiul egalității, participării și respectării drepturilor fundamentale.
- Integrarea implică reciproci-tate și împărțirea drepturilor și responsabilităților. Diversitatea în societățile europene ar trebui promovată ca un factor pozitiv. UE și strategiile naționale ar trebui să faciliteze participarea egală a emigranților la viața economică, socială și culturală a țărilor lor gazdă. Politica UE ar trebui să includă conceptul de migrație circulară.
- Emigranții din Europa de Sud-Est trimit bani în țările lor de origine într-o proporție mai mare decât asistența oficială pentru dezvoltare a tuturor statelor membre UE. Din cauza comisioanelor bancare ridicate, mulți emigranți recurg la metode ilegale și nesigure de transfer. UE ar trebui să creeze metode formale pentru transferul banilor.
- Fondurile pentru dezvoltare nu ar trebui să fie folosite pentru a rezolva problemele legate de migrație, nici să fie condiționate de politica de

emigrare. Alocarea fondurilor către țările de tranzit nu contribuie la abordarea cauzelor sărăciei și inegalității și, prin urmare, nu ar trebui considerată asistență pentru dezvoltare.

- În atragerea forței de muncă foarte calificate din state terțe, UE va trebui să identifice modalități de a limita efectele negative ale "exodului de creiere" asupra dezvoltării statelor de origine.
- La nivel microeconomic, atât pentru lucrătorul-emigrant cât și pentru familia sa, efectele migrației sunt variate, însă în general considerăm că rezultatul este pozitiv. Principalele câștiguri la acest nivel includ:
- Obținerea unui venit care asigură susținerea financiară a lucrătorului și a familiei sale. Acest venit este adesea mai mare decât cel pe care migrantul l-ar fi obținut în țara sa de origine, datorită nivelului comparativ mai scăzut al salariilor sau chiar lipsei locurilor de muncă în țara respectivă.
- Partea din venituri transferată către familia rămasă în țară, sub formă de remitențe, permite ridicarea semnificativă a nivelului de trai al acestora, acoperind nevoile lor de bază și contribuind la reducerea sărăciei.
- Crește capacitatea de economisire și investiții a populației, fie în bunuri durabile, fie în lansarea de afaceri noi, contribuind astfel la creșterea avuției naționale și la crearea de noi locuri de muncă.
- Investiții în educația copiilor emigranților, care beneficiază de veniturile obținute peste hotare, fapt ce le permite să urmeze studii superioare și să contribuie mai târziu la prosperitatea economică națională prin integrarea lor în diferite sectoare ale economiei.
- Avantaje în plan profesional și cultural, precum dobândirea de noi cunoștințe, abilități și comportamente legate de muncă, precum și îmbunătățirea relațiilor interumane, a spiritului civic și implicarea în viața comunității.

De asemenea, este important să menționăm că impactul migrației asupra pieței muncii din statele membre ale Uniunii Europene este un subiect de dezbatere actual pentru populație, guverne și cercetători. Se analizează și se evaluează efectele economice ale migrației legale și ilegale în țările care primesc imigranți economici. Beneficiari ai procesului imigrației pentru muncă sunt:

- Proprietarii de afaceri beneficiază de forță de muncă flexibilă oferită

de imigranți. Aceștia ocupă, în special, locuri de muncă necalificate, sezoniere sau supuse fluctuațiilor ciclurilor de afaceri. Acest lucru permite întreprinderilor să angajeze sau să elibereze forța de muncă după necesități, fără a avea obligații sociale. Astfel, se realizează o mai mare eficiență și profitabilitate pentru proprietarii de afaceri, contribuind la o productivitate mai mare și la beneficiul întregii economii.

- Suplimentarea potențialului forței de muncă în țările de destinație cu oferta de muncă a imigranților determină companiile autohtone să reducă atractivitatea ofertelor de muncă. Imigranții sunt dispuși să lucreze mai multe ore pentru mai puțini bani și să accepte salarii mai mici și condiții de muncă mai puțin favorabile decât lucrătorii nativi. Aceasta duce la economii semnificative pentru costurile muncii și beneficiile angajaților.
- Consumatorii din țările de destinație beneficiază de costuri mai mici ale muncii, ceea ce permite proprietarilor de afaceri să reducă prețurile bunurilor produse. Prețurile mai mici la bunurile de consum sunt avantajoase pentru consumatorii imigranți și nativi, facilitând achiziționarea de bunuri și servicii la prețuri accesibile.
- Economia globală obține beneficii din calitățile antreprenoriale ale imigranților, inclusiv a celor necalificați. Imigranții se remarcă prin curajul lor, capacitatea de asumare a riscurilor și motivația proprie. Ei sunt adesea pionierii în adoptarea inovațiilor tehnologice și contribuie la crearea de noi locuri de muncă prin inițiative antreprenoriale.
- Imigranții ocupă locuri de muncă considerate "murdare, periculoase și dificile" (cunoscute și sub numele de 3D-uri), care nu sunt atractive pentru lucrătorii nativi. Aceasta eliberează lucrătorii nativi pentru ocuparea unor locuri de muncă mai bine plătite și mai prestigioase, contribuind astfel la prosperitatea țării.
- Proprietarii de afaceri beneficiază de costuri mai scăzute ale forței de muncă importate, făcând produsele și serviciile lor mai competitive pe piața internațională.
- Produsele și serviciile cu prețuri mai reduse pot fi exportate la prețuri mai competitive sau pot aduce profituri suplimentare prin creșterea volumului exporturilor.
- Prețurile mai scăzute la bunuri și servicii contribuie la moderarea in-

flației, iar imigranții contribuie indirect la gestionarea inflației și la echilibrarea economiei țării gazdă.

- Economia țării gazdă beneficiază de cheltuielile efectuate de imigranți pe teritoriul acesteia, contribuind la creșterea generală a activității economice.
- Creșterea calității ofertei de muncă, determinată de concurența creată de imigranți, stimulează îmbunătățirea performanțelor tuturor lucrătorilor, inclusiv a celor locali și a imigranților, în sectoarele de vârf ale economiei.

La nivelul Uniunii Europene, se discută și se caută soluții pentru problema "migrației creierelor" asociată migrației în anumite țări sau în anumite perioade. [3] Persoanele educate sunt mai predispuși să migreze atunci când șansele de succes în țara lor de origine sunt reduse. Aceste persoane au, de asemenea, o capacitate mai mare de adaptare în țara de destinație, având cunoștințe de limbi străine și abilități care le permit să se adapteze mai ușor.

În acest sens, atât statele de primire, cât și cele de origine, trebuie să întreprindă următoarele măsuri:

- Implementarea unor politici pentru a reglementa fluxurile migratorii în mod legal și legitim.
- Stabilirea standardelor și elaborarea unui cadru legislativ pentru a asigura respectarea acestora.
- Monitorizarea recrutorilor privați pentru a se asigura că respectă legislația.
- Investigarea cererii de pe piața muncii străine și promovarea lucrătorilor migranți în țările lor de origine.
- Gestionarea datelor privind disponibilitatea lucrătorilor migranți pregătiți să lucreze peste hotare.
- De asemenea, printre dezavantajele sociale ale liberei circulații a forței de muncă se numără:
- Creșterea corupției în rândul funcționarilor publici.
- Coruperea politicienilor și traficul de influență.
- Destabilizarea investițiilor economice ale firmelor străine în țările respective.
- Periclitarea ordinii publice și a securității naționale.

- Revendicări teritoriale sau de autodeterminare.
- Potențialul ca migrația să fie folosită ca sursă de recrutare pentru organizații teroriste.
- Exportul de infractori.
- Pentru lucrătorii emigranți și familiile lor, pierderile ca urmare a liberei circulații a forței de muncă includ:
- Tratament discriminatoriu față de forța de muncă autohtonă sau alte categorii de lucrători migranți.
- Riscul de încălcare a contractului de muncă încheiat de către angajatori.
- Tensiuni în relațiile cu forța de muncă autohtonă.
- Dificultăți de adaptare și, implicit, eficiență redusă în muncă.
- Protecție socială scăzută sau insuficientă, tradusă prin condiții de muncă nesigure și/sau salarii necorespunzătoare.
- În cazul Republicii Moldova, dezavantajele sociale ale liberei circulații a forței de muncă includ:
- Posibilitatea perturbării pieței forței de muncă prin creșterea numărului de căutători de locuri de muncă, ceea ce poate duce la creșterea șomajului.
- Dezechilibrarea sistemului de asistență socială prin creșterea numărului de persoane care solicită beneficii fără a contribui la finanțarea sistemului.
- Riscul afectării sănătății publice prin intrarea în țară a persoanelor purtătoare de boli contagioase.

Concluzii

Este crucial să evidențiem impactul migrației internaționale a forței de muncă asupra economiilor țărilor exportatoare de resurse umane. Un factor major al acestei migrații îl reprezintă remitențele migranților, care contribuie semnificativ la PIB-ul acestor țări, furnizează valută străină și contribuie la stabilizarea balanței de plăți. De asemenea, plecarea lucrătorilor în străinătate poate reduce șomajul, îmbunătăți piața muncii și diminua tensiunile sociale în țările de origine.

În ceea ce privește economiile țărilor importatoare de forță de muncă,

impactul migrației poate avea consecințe similare. Cu toate acestea, impactul asupra pieței locale a muncii, salariilor și nivelurilor de ocupare este complex și controversat.

Este evident că volumul migrației va continua să crească în viitorul apropiat, susținut de inegalitățile persistente între țările bogate și cele sărace, conflictele politice sau etnice și crearea de noi zone de liber schimb. Aceste factori vor facilita mobilitatea forței de muncă și vor determina noi schimbări în economiile globale.

În concluzie am putea menționa că impactul social al migrației forței de muncă în Uniunea Europeană și Republica Moldova aduce atât beneficii, cât și dezavantaje atât pentru țările gazdă, cât și pentru lucrătorii migranți și țările de origine. În timp ce migrația poate stimula economiile, creșterea ocupării și modernizarea sistemelor sociale, ea poate, de asemenea, conduce la provocări sociale, cum ar fi discriminarea, corupția și tensiunile în piața muncii. Este esențial ca politicile și reglementările să fie elaborate și implementate cu atenție pentru a maximiza beneficiile și a minimiza dezavantajele, asigurând în același timp protecția și egalitatea pentru toți cei implicați în procesul de migrație.

Analiza impactului social al migrației forței de muncă în Uniunea Europeană și Republica Moldova evidențiază schimbări semnificative în structura socială și în dinamica comunităților, atât în țările de destinație, cât și în cele de origine.

În Uniunea Europeană, migrația forței de muncă a adus atât beneficii, cât și provocări. Pe de o parte, s-a observat o creștere a forței de muncă disponibile în sectoarele cu deficit de personal, precum construcțiile, agricultura sau îngrijirea sănătății. Aceasta a contribuit la menținerea competitivității economice și la susținerea creșterii economice în anumite regiuni. Pe de altă parte, migrația a generat unele tensiuni sociale, legate de concurența pe piața muncii și de asimilarea culturală.

În Republica Moldova, migrația forței de muncă a avut un impact semnificativ asupra dinamicii sociale și economice. Emigrarea masivă a tinerilor și a lucrătorilor calificați a determinat o scădere a forței de muncă disponibile în țară și a contribuit la îmbătrânirea populației. De asemenea, remitențele trimise de migranți au avut un rol important în susținerea nivelului de trai al familiilor rămase în țară, dar au accentuat și inegalitățile

sociale și economice între diferitele regiuni și categorii sociale.

În ambele contexte, este important să se dezvolte politici și programe adecvate pentru a gestiona impactul social al migrației forței de muncă. Acestea ar trebui să vizeze atât integrarea și protecția migranților în țările de destinație, cât și dezvoltarea economică și socială durabilă în țările de origine, pentru a reduce presiunile migratorii și pentru a promova o distribuție echitabilă a beneficiilor și resurselor. De asemenea, este esențial să se promoveze o abordare bazată pe drepturile omului și să se combată discriminarea și exploatarea muncii migranţilor.

Referințe bibliografice:

1. Lege nr. 278 din 29-11-2018 privind modificarea unor acte legislative
2. https://moldova.iom.int/sites/g/files/tmzbdl1626/files/documents/Migratia%20in%20scop%20de%20munca_5.pdf
3. https://moldova.un.org/ro/51586-oim-%E2%80%93-agen%C8%9Bia-onu-pentru-migra%C8%9Bie-misiunea-%C3%AEn-moldova-publicat-raportul-primului-sondaj-rapid